

GAZETA POLSKA

Prenumerata w mieście kwartalnie
złp. 12 — miesięcznie złp. 4. — Nu-
mer pojedynczy gr. 6.

N° 131

Prenumerata na prowincji z opłatą
pocztową złp. 20 kwartalnie.

w Warszawie dnia 12 Maja 1828 roku w Poniedziałek.

Wiadomości krajowe i Zagraniczne.

KROLESTWO POLSKIE. — Warszawa. — Wyrok
N. Pana względem ustanowienia banku polskiego.
(Dokończenie)

Art. 38.

Towary produkcji krajowej opatrzone w przepisane dowody i przyjęte do składu banku mogą być wyprowadzone do Rosji, na zasadach stosunków handlowych ustanowionych między dwoma krajami. Przepisy do zachowania w tej mierze osobnymi urządzeniami wskazane zostaną.

Art. 39:

Wszelkie korespondencje stron z bankiem i zawierane z nim układy, uwalniają się od opłat stęplowych.

W przysyłaniu zaś pocztą funduszków bankowych, tudzież korespondencji między bankiem a władzami i jego kommissantami, służyć mają te same przepisy, jakie się zachowują w przysyłaniu pieniędzy i korespondencji rządowych.

Art. 40.

We wszystkich sporach i sprawach, bądź z powództwa banku, bądź przeciw niemu wytoczonych, bank ulega zwyczajnym sądom, zarówno jak osoby prywatne. W sądzie handlowym stawać on i odpowiadać powinien przez swego delegowanego w innych zaś sądach przez swych obrońców, gdzie prokuratorowie tak jak w przedmiotach skarbowych wnioski swe czynić są obowiązani.

Art. 41.

Falszujący obligacje długu krajowego, jako też inne papiery bankowe, pociągani będą do sądów kryminalnych, i ulegną karom przepisany na falszujących papiery publiczne.

Art. 42.

Bank zostaje pod bezpośrednim nadzorem ministra prezydającego w kommissji rządowej przychodów i skarbu, jemu rapporta z czynności swoich zdawać, i włącznie do jego tylko rozporządzeń, w zakresie niniejszej ustawy stosować się jest obowiązany.

Art. 43.

Członki banku, nie mogą być pociągani do odpowiedzialności za decyzje swoje, lub za czynności z polecenia naszego ministra przychodów i skarbu dopeł-

nione, a nie wychodzące z obrębu niniejszej ustawy. Zaden atoli rozkaz zastąpić ich nie może od naj-urowszej odpowiedzialności z osób i majątków:

Gdyby fundusze kassy umorzenia, lub kassy depozytowej, jako też zastawione towary, papiery, lub kosztowności od właściwego im przeznaczenia odwrócili;

Gdyby ilość biletów bankowych wypuścili nad zakres art. 22 i 23 przepisany;

Gdyby fundusz przeznaczony, do zadosyć uczynienia żądaniu właścicieli summ przekazowych, umniejszili;

Gdyby nie przedsięwzięli stosownych środków, aby summy żądane przez dyrekcyą główną towarzystwa kredytowego ziemskiego, tudzież summy na procent bankowi powierzone, niezawodnie w terminach właściwych zaliczonemi były;

Gdyby fundusze bankowe na jaki kolwiek inny przedmiot niniejszem prawem nie zakreślony, naruszili, lub narużyć dopuścili;

Gdyby nie wykonali wyroków prawomocnych;

Gdyby nakoniec obowiązków przyjętych w czemkolwiek niedopełnili.

Art. 44.

Raz na rok bank na publicznem posiedzeniu, łącznie z kommissją umorzenia, i radcami handlowemi, pod przewodnictwem ministra przychodów i skarbu, zdawać winien sprawę z czynności swoich rocznych.

Takowe zdanie sprawy, wydrukowane, i za pośrednictwem ministra przychodów i skarbu ogólnemu zgromadzeniu rady stanu złożone, służyć ma do zdania sprawy na sejmie, wskazanego w art. 118 statutu organicznego o reprezentacji narodowej.

Art. 45:

Namiestnik nasz na przedstawienie ministra przychodów i skarbu, przepisze instrukcyą dla kommissji umorzenia długu krajowego, dla banku zaś etat i instrukcyą rozwijającą w obrębie niniejszej ustawy wszelkie jego czynności, i stosunki ze stronami, oraz to wszystko, co tylko do wykonania w zupełności niniejszego postanowienia posłużyć będzie mogło.

Bank ułoży dla siebie organizacyą służby wewnętrznej tudzież wzory ksiąg i rachunkowości, i te do zatwierdzenia ministra przychodów i skarbu przedstawi.

Art. 46.

Zabezpieczamy na wszelkich dochodach i majątku skarbowym;

Wpływy przeznaczone bankowi na wypłatę dochodu stałego i jego umorzenie,

Depozyta, kapitały tudzież wszelkie inne wartości czyli to powierzone bankowi, czyli stanowiące własność jego.

Wszystkie te fundusze i wartości, uznajemy bydlż netykalnemi, i mieć chcemy aby pod żadnym pozorem od właściwego im przeznaczenia odwróconemi bydlż nie mogły.

Jeślibyśmy zatem uznali potrzebę, zaciągnięcia pożyczki, w kraju lub za granicą, i utworzenia nowych obligacji długu krajowego, wtedy opatrzymy bank nowym funduszem, na procentowanie i umorzenie takowego długu.

Nakoniec mieć chcemy aby w potrzebie zmiany jakiej w niniejszem postanowieniu, takowa tylko z uczestnictwem obu izb sejmowych następować mogła.

Wykonanie niniejszego postanowienia które w dzienniku praw ma być umieszczone, kommissjom rządowym w czém do której należy, polecamy.

Dan w Petersburgu dnia 17 (29) stycznia roku Pańskiego 1828 a panowania naszego 3. (podpisano) MIKOŁAJ.

Przez cesarza i króla ministrów sekretarz stanu

(podpisano) Stefan hr. Grabowski.

Minister prezydujący w kommissji rządowej przychodów i skarbu, (podp.) Xiaże Xawery Drucki Lubiecki.

Zgodno z oryginałem minister sekretarz stanu

(podpisano) Stefan hrabia Grabowski

Za zgodność radca sekretarz stanu generał dywizji (podpisano) Kossecki.

Z powodu ostatniego numeru Rozrywek dla dzieci, przysłała redakcja Gazety polski list od pewnej obywatelki z lubelskiego, w którym stósownie do życzenia panny Tańskiej, uczynione jest dodatkowe uzupełnienie spisu dzieł dla dzieci umieszczonego w wspomnianym dzienniku; z życzeniem, aby ten dodatek podany był w gazecie polskiej do powszechnej wiadomości. — Dzieła, które ta zacna i światła obywatelka wymieniła, są następujące: Przyjaciół dzieci z Berkiną; Powieści dla mojej córki, przez autorkę powieści z dzieł polskich. Przypadki Robinsona. — We względzie moralności i religji: Psalmy Dawida, przekład Karpińskiego; Nauka moralna dla poci żeńskiej, na zasadach religji wsparta, przez panią Rosiekiewicz; Katechizm większy i mniejszy Albertrandego. — We względzie nauk przyrodzonych: Astronomja dla poci pięknej Lalanda, przekład wyborny Skomorowskiego. — We względzie historii polskiej, Nauki dające poznawać źródła historyczne przez Lelewela. Spiewy historyczne Niemcewicz, uważane pod względem historycznym, przez Lelewela. Wreszcie wymienione są w tym liście niektóre dzieła dla kończących edukacją, jako to: Pamiętka po dobrym ojcu p. Sierocińskiego; Adella i Teodór, listy o edukacji przez panią Genlis. Rada ojca dla córki p. Kampego, przekład Stonińskiego. Wieczory zamkowe pani Genlis, Rozmowy i podróże ojca z dwoma synami, Wybickiego, Zbiór pięknych myśli wyjętych z dzieł Bosuetta, Fenelona, Burdalego, i Massillona, przekład M. Kosickiego; — „I wiele innych dzieł wybornych,“ są

słowa autorki tego listu. „lecz że są tłumaczone we Wrocławiu, i większa część jak najgorzej, niechciałabym podawać ich młodym osobom, którym nietylko dobre co do rzeczy, ale i co do stylu dobierałby wypadło. Możeby zdało się w każdym rodzaju czytania wymienić i wyszczególnić, co najlepszego; lecz wyszczególnienie takowe byłoby zbyt długie, a może zawsze niedokładne. Lepiej to zostawić przezorności i rozsądkowi matek, lub nauczycielek, boby nas szczegółowe przepisy daleko zawiodły. Sądzę jednak że z małemi wyjątkami mógłby być czytany słodki i pełen tkliwości Karpiński, wielki i szumny Naruszewicz, smakowny i ze wszechmiar wyborny Krasicki. Najlpszym on może być po wszystkie czasy wzorem w troistym względzie, myślenia, języka i stylu. Przypomnij WPan skromnie i grzecznie opuszczone dzieła, mogące uzupełnić niejako (podług wyrażenia panny Tańskiej). spis naprzedce ułożony.“

Na tém kończy się list, którym światła obywatelka z lubelskiego, zaszczycić raczyła Gazetę polską. Trafne jest jej wyrażenie o Naruszewiczu, że wielki i szumny. Prawie niepodobna lepiej określić we dwóch słowach tego znamienitego pisarza. Wielkim jest, wielkim będzie, jak przedmiot dziejów ojczystych, które przekazał pamięci potomnych czasów, choć nie całe. Zresztą co do spisu w ostatnim numerze Rozrywek, może (zdaniem naszym) udoskonalenie jego nie na samém przydawaniu opuszczonych dzieł, ale także i na uczynieniu pewnego braku między wymienionemi zależy.

— Głos JW. Bielińskiego senatora wojewody, przesesa sądu sejmowego, miany przy otwarciu tegoż sądu d. 10 kwietnia r. b. jest do sprzedania w kantorze drukarni A. Gałęzowskiego i comp. przy ulicy Żabiej pod L. 472. Exemplarz po groszy 20.

ROSSJA. — Reskryptem z dnia 25 marca r. b. mianował N. Pan rzeczywistego radcę tajnego Tatyszcze-wa, kawalerem orderu wielkiego krzyża S. Włodzimierza klasy pierwszej. — W Odessie ustanowioną została kommissja do obliczenia pretensji kupców, którzy przez ostatnie rozporządzenia rządu tureckiego straty ponieśli. — Czytamy w gazecie handlowej następujący artykuł: „Zdaje się iż mieszkańcy gubernji zachodnich cesarstwa, zachowują jeszcze jakieś uprzedzenie przeciw płodom rękodzielni rossyjskich, uprzedzenie które niektórzy przypisują kontrabandom towarów zagranicznych, popełnianym przez żydów. Szczególniej przekradają oni towary jedwabne i bawełniane, które skupują po najniższych cenach, i udając że to są najlepsze wyroby rossyjskie sprzedają je dwa razy drożej. Życzyć by więc należało, aby fabrykanci nasi najlepsze wyroby swoje sami do gubernji polskich wysyłali, i tym sposobem zastanili je od niesprawiedliwej nagany a zarazem ułatwili im odbyć. (D. P.)

AMERYKA. — z Hawanny d. 7 mar: — Epidemiczna nieznaną dotąd febra, grasuje na tutejszj wyspie i na wyspie Martynice zrządzając niemałe spustoszenie. Tutaj nazwaną ją el Colorado, na Martynice Girafa.

Z St. Domingo d. 27 lutego. — Prezydent Bojer postanowił, że tylko sami kolorowi do urzędów mogą być przypuszczeni; zdaje się, iż to postanowienie, które wielu nieukontentowanych narobiło, miało wpływ na ostatnie rozruchy. (G. H.)

AUSTRIA. — Dnia 4 kwietnia wybuchnął w miasteczku węgierskiem Priwitz, w sam dzień wielkopiątkowy, pożar w dwóch przeciw ległych miejscach, który szybkością błyskawicy rozszerzył się na wszystkie strony. Odwieczny kościół parafialny, pomnik budownictwa dwunastego wieku stał się pastwą płomieni; podobnież 205 domów z wszelkimi zabudowaniami. (G. N.)

ANGLJA. — Ro chodzi się wieść, że ministrowie naradzają się względem usamowolnienia katolików, a przy najmniej względem udzielenia im rozciąglejszych swobód. — Dnia 21 kwietnia niejaki Carpenter, wyprowadził na tutejszy targ bydła (Smithfields) żonę swoją do sprzedania. Żądał za nią 3 fun. szter. ale dawano mu tylko 2, odprowadził ją więc do domu z powrozem na szyi, mówiąc że jeszcze może mu przydać się na co. — Izba wyższa przyjęła bil znoszący prawo zwane Testacte; izba niższa powzięła tę wiadomość, z największem ukontentowaniem. (G. H.)

FRANCJA. — W miejsce zmarłego xięcia Riviere mianowany został Pan Damas nauczycielem xięcia Bordo. — Gazeta Francji przypisuje wybory liberalistów tajemnemu komitetowi dyrygującemu. — Sejm francuzki odbywa posiedzenia już od 3 miesięcy, a dotychczas uzupełnia jeszcze wybory. Niema przykładu w dziejach posiedzeń izb francuzkich, iżby w skutku podwójnych wyborów, dobrowolnych wystąpień i zgonu, tak znaczną liczbę, albowiem 50 deputowanych na nowo wybierać było potrzeba. — Przez nowe postanowienie królewskie tyczące się urzędzenia szkół elementarnych obojdy płci, zmniejszył się, jak gazeta Francji twierdzi, wpływ duchowieństwa na wychowanie młodzieży. — Byli ministrowie Villele, Peyronnet, Corbière, Chabrol i Frayssinous, otrzymali od króla po 12,000 franków rocznej pensji. — Gazeta Francji czyni uwagę że wielu nowo wybranych deputowanych, należą do stronnictwa tak zwanych Napoleonistów — Pan Delavigne, dostał krzyż legji honorowej. — Przybył tu dnia 24 kwiet. margrabia Loule z małżonką swoją. — Proces rządu hiszpańskiego przeciwko domowi handlowemu Balgueri w Bordo, który to dom, jak wiadomo, położył areszt na funduszach rządu hiszpańskiego w ręku bankiera Agauda znajdujących się, już się rozpoczął. Idzie tu właściwie o wykonanie we Francji wyroku, zapadłego już dawniej w sądach hiszpańskich na stronę pana Balgueri. Pretensja jego pochodzi z niezapłaconych kosztów przewozowych wyprawy do Hawanny w r. 1819 wysłanej. Pan Mangin obrońca stawający ze strony rządu hiszpańskiego, starał się przekonać sąd, iż rząd hiszpański nie pomyślny dla siebie wyrok mógłby uważać za złamanie prawa narodów, co pan Dupin wy-mownie i w sposobie żartobliwym zbijał. (G. F.)

HISZPANJA. — Dnia 9 kwietnia wyjechał król z Barcelony wraz z królową małżonką swoją i całym dworem. (G. B.)

PORTUGALJA. — Niebawnie w skutku zmian zaprowadzonych, niebędzie ani jednego oficera w wojsku, przychylnego panowaniu don Pedra i ustawie zasadniczej. — Z powodu niedopuszczonej przez pana Lamb pożyczki dla infanty don Miguel, brak pieniędzy nabawia tego xięcia niemałego kłopotu. Królowa matka pisała w tej mierze do króla hiszpańskiego, ale życzenia jej dla niedostatku panującego w skarbie hiszpańskim zostaną bez skutku. (G. F.)

NIDERLANDY. — Wyszło tu postanowienie królewskie pod d. 9 kwietnia, z 30 artykułów złożone, zapewniające opiekę wywozowi maki pszennej z kraju. Nietylko cofnięte są wszelkie opłaty, ale nawet wyznaczone premium 1 fl. 18 cent. od każdych stu funtów supercienkiej maki.

NIEMCY. — Sejm bawarski został przedłużony do dnia 30 czerwca. Według ustawy zasadniczej, sejm dłużej nad dwa miesiące zgromadzony być nie może; ale przepis ten ani razu za wyjątek nie służył. Teraźniejszy sejm trwa już przeszło 5 miesięcy. — Donoszą od brzegów Elby, że król szwedzki zabawi w Norwegii do lipca. Królowa miała d. 15 maja wyjechać do Christianji. Dnia 21 zagałł namiestnik królewski nadzwyczajne zgromadzenie stanów w Christianji, mową, podług której spodziewane jest zawarcie korzystnego traktatu z Rosją dotyczącego żeglugi; układy handlowe z Brazylią i innemi krajami Ameryki południowej rozpoczęte zostały.

TURCJA i GRECJA. — Kupcy europejscy w Smirnie powziąwszy wiadomość o zbliżaniu się do Scio flotyli turckiej, napisali do dowódcy eskadry francuzkiej wice-admirała de Rigny, list następujący: „Mości wice-admirale! Zawiadzenie się flotyli tureckiej przy wyspie Scio i nagłe oddalenie się okrętów zostających pod waszemi rozkazami, a które jak słyhać, również w tamte okolice są przeznaczone, zagrażają osiadłym w Smirnie Europejczykom jeszcze większemi od dotychczasowych niebezpieczeństwami. Gdyby okoliczności tak się zetknęły, iżby wyprawa Porty zniszczoną została, życie i własność wszystkich tutejszych Franków, byłyby nieochybnie nasztach wystawione. Taką przed bramami Smirny zaść mogąca katastrofa, byłaby największćm nieszczęściem miasta zaludnionego przez tyle rozmaitych narodów. Wypanie wice-admirale jesteście w tej chwili jedynym dowódcą, reprezentującym w tych okolicach pośrednicze mocarstwa. Wy tylko stanowić możecie względem okolicznościach; pozwolicie zatem, aby podpisani naczelnicy osiadłych w Smirnie europejskich domów handlowych i rodzin, przełożyli wam położenie, w jakim je stawiają wypadki grożące, a które są tego rodzaju, iżby

uwikłać mogły rozmaite narody w mieście tém zamieszkałe, a przedewszystkiem liczną ludność grecką. Uwagi te racz wice admirał tym ściślej ocenić, im bardziej sam zgadzasz się z duchem pośrednictwa, skojarzonego w celu przeszkodzenia krwi rozlewowi. W Smirnie dnia 12 marca 1828. „(Następują podpisy) Wiceadmirał de Rigny odpowiedział na powyższy list przez generalnego konsula niderlandzkiego w sposób następujący. „Nikt nademnie nie wchodzi lepiej w położenie rodzin europejskich w Smirnie i obawę ich w skutku nagłego oddalenia się okrętów francuz: przypadającego w równym czasie z poruszeniem floty i wojska tureckiego, pod Tsze-sme. Ponieważ w okolicznościach tych rozmaite obowiązki z niejedną odpowiedzialnością na mnie ciężą, wiem przeto iż wszystkiego dokładnie wypełnić nie mogę, lecz zamiarem moim jest mieć na pierwszym względzie obronę Franków. Wypadłoby zapewne uledź nie rozważnej naganie, gdybym poprzestając na pojednawczych usiłowaniach nie był w stanie zapobiedz nieochybnemu bojowi na wyspie Scio, którego powrót równie w Smirnie przewiduję. Widoczną jest rzeczą że nie rozważna wyprawa Greków przeciw Scio, pomimo najrozsądniejszych przestrog dla interesów prywatnych przedsięwzięta, czy wcześniej czy później, musiała ściągnąć stanowcze przesilenie. Aby je mieć w swojej mocy tak na wyspie Scio jak w Smirnie, oddaliłem się z tego miasta, a jeśli w końcu celu mojego nie dopnę, spodziewam się przynajmniej, iż postępowanie moje nie zupełnie bez skutku pozostanie. (podpisano) Wiceadmirał de Rigny. — Tenże sam wice admirał pisał był pod dnim 10 stycz: r. b. tak do dowódców greckich, którzy wyprawę przeciw Scio przedsiębrali, jak do pułkownika Fabvier listy, w których przedsięwzięcie ich nagał. — Prezydent Grecji wydał dnia 18 marca w Poros dekret, nakazujący wyprawę z 8 wojennych brygów i 8 flot i kilku nastu innych statków złożoną, przeciw okrętom egipskim wysłanym z Alexandrii z żywnością dla twierdzy na wyspie Kandji i dla wojska Ibrahima, niemniej dla obostrzenia blokady twierdzy horon, Modon i Nawaryno jako też zatok patraskiej i lepanskiej. Dowództwo tej wyprawy powierzone zostało kontradmirałowi Sach-turis wraz z stosowną instrukcją. — Innym dekretem tej samej daty, oddzielił prezydent kilka statków z powyższej wyprawy i oddał je pod rozkazy generała Churcha dla przedsięwzięcia blokady twierdzy Prewesa. — Wiceadmirał de Rigny odwiedził hrabiego Capodistrias w Poros dnia 20 marca, poczem popłynął ku wyspie Milo. — Dymitry Ipsyltanti otrzymawszy instrukcje od prezydenta wyruszył dnia 23 marca na czele powierzonego sobie oddziału z Damala, ak się do wysłał do Attyki. Kapitan Hastings miał się poróżnić z generałem Church i otrzymał jak słyhać rozkaz założenia zbójowni w Poros. — Generał Church nie ma już tytułu generalissimus, jak go mianował rząd tymczasowy; prezydent tytułuje go tylko naczelnym wodzem w Grecji zachodniej, a Dymitrego Ipsyltanta naczelnym wodzem w Grecji wschodniej. — Hrabia Capodistrias kazał ubrać w nowe mundury jeńców arabskich i tureckich

którzy za pośrednictwem kommandanta eskadry austriackiej za jeńców greckich zamienieni zostali. — Gazeta agramska pisze, że do Bosnii nadszedł rozkaz sułtana, aby dostawiono do Adrijanopola 20000 ludzi. Tyleż wojska kazano także wystawić Serwjanom, lecz podobno nie z tego niebędzie, bo Serwianie obstają za swemi przywilejami, wedle których wojsko za granicę Serwji do służby obowiązane być nie może. — Donoszą z Korfu pod d. 12 kwietnia, że lord naczelný komissarz wysp Jońskich ogłosił porty Nawaryno i Modonu za będące w stanie blokady i że wysłano już kilka okrętów wojennych aby przeszkodzić dowozowi do tych portów. Wyplywać z portu mogą te tylko okręty, które są do Alexandrii przeznaczone. Lord kommissarz miał niebawie udać się do Zante.

— Wegetacja na Wołoszczyźnie i w Multanach spóźniła się tego roku z powodu przymrozków, ale kilka dni ciepła przywróca jej właściwą pod tamtęjszym klimatem dzielność. — Wiadomości ze Stambułu dochodzą do dnia 8 kwietnia; massa ludu uważa obojętnie rozwijające się Turcji przeznaczenie. Możliwiej spoglądają na przyszłość z większą obawą. Sułtan zdaje się być daleki od wszelkiej trwogi i gotów prowadzić wojnę. Dnia 28 marca naradzał się Diwan nad teraźniejszą kraju położeniem; nie cały naród turecki jest za wojnę wszelako umysły obudziły się widocznie. Sułtan sam zdawał się być niespokojniejszym po odebraniu ostatnich wiadomości. Wsiada on na konia równo ze wschodem słońca, każe występować wojsku z koszar i sam je musztruje do godziny 9; potem wraca do seraju, bierze kąpiel, śniada i znowu wraca konno do koszar, aby być obecnym przy najulubieńszych wojska obrotach, a mianowicie przy szarżowaniu jazdy całym frontem i nacieraniu piechoty całemi kolumnami. Po kilkogodzinnych ćwiczeniach odpoczywa wojsko i je obiad pod gołym niebem. Sułtan zasiada między żołnierzami i razem z nimi pokrzepia siły. Po obiedzie znowu zaczyna się musztra i trwa do samego wieczora. Zdaje się, iż sułtan tylko pośród regularnego wojska znajduje spokojność; milicja i Kurdowie nigdy go nie widzą. W ogólności wojsko nieregularne nie ma tego ducha, jakiego się po niem spodziewano, i wszem okazuje one jawny wstręt od karności europejskiej. Z niecierpliwością oczekują wszyscy przyszłych wypadków, a pierwsze w kraju osoby mają nadzieję, że do wojny nie przyjdzie. (G. B.)

Widowiska w Stolicy.

Teatr Francuzki. Dziś na benefis J. Pana Hervet dane będą w teatrze narodowym komedjo opery *Les inconveniens de la diligence* ou *Monsieur Bonaventure. Le valet en bonne fortune* ou *le retour a la ferme. Partie et revanche* ou *la double mystification*.

Na Nalewkach w tylej ogrodu Krasińskich menażerja zwierząt P. Koronatti

Do dzisiejszego numeru dołącza się dla prenumeratörów na prowincji Ner VI Kroniki literatury polskiej.